

Městský úřad Šternberk

Odbor investic a veřejných zakázek
Oddělení přípravy investic a památkové péče
Horní náměstí 78/16
785 01 Šternberk

MESTX01AC2JS

Č. j.: MEST 25555/2021
Sp. zn.: OIVZ 97/2020 vyj
Spisový znak - 411.1, skartační znak/skartační lhůta - A/10

Šternberk 22.04.2021

Oprávněná úřední osoba pro vyřízení:	Mgr. Zuzana Vyjídáková, referentka oddělení přípravy investic a památkové péče tel.: 585086301, e-mail: vyjidakova@sternberk.cz
Oprávněná úřední osoba pro podepisování:	Ing. Pavel Sehnal, vedoucí oddělení přípravy investic a památkové péče tel.: 585086237, e-mail: sehnal@sternberk.cz

Městský úřad Šternberk, odbor investic a veřejných zakázek, oddělení přípravy investic a památkové péče, jako příslušný orgán státní památkové péče, podle § 29 odst. 2 písm. b) a § 14 odst. 1 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů vydá k žádosti Římskokatolické farnosti Šternberk, IČ 48770612, Farní 3, 785 01 Šternberk, ze dne 22.03.2021, ve věci revitalizace předpolí chrámu a sanace schodiště chrámu Zvěstování Panny Marie, parcela č. 1 v k.ú. Šternberk, podle § 149 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů, toto

z á v a z n é s t a n o v i s k o:

Zamýšlená revitalizace předpolí a sanace schodiště chrámu Zvěstování Panny Marie, parcela č. 1 v k.ú. Šternberk, zapsaného v Ústředním seznamu kulturních památek České republiky pod rejstříkovým číslem 25534/8-1972 na území Městské památkové zóny Šternberk prohlášené vyhláškou Ministerstva kultury ČR č. 476/1992 Sb. ze dne 10.09.1992, dle projektové dokumentace: Revitalizace předpolí chrámu a sanace schodišť, projektová dokumentace, 12/2019, Architektonicko-urbanistický atelier, ulice 8. května 16, Olomouc, ve smyslu § 14 odst. 3 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů, z hlediska zájmů státní památkové péče

je přípustná při dodržení následující podmínky:

1. Nátěr postranních zídek schodiště nebude proveden sol-silikátovými fasádními barvami.
2. Orgánu státní památkové péče bude předložen k posouzení ve správním řízení restaurátorský záměr na restaurování dvou pilířů s římsou a kamenným čučkem, s plochami zdobenými plasticky vyvedeným znakem Šternberků ve spodní části schodiště.

Odůvodnění

Dne 22.03.2021 byla odboru investic a veřejných zakázek, oddělení přípravy investic a památkové péče Městského úřadu Šternberk doručena žádost Římskokatolické farnosti Šternberk, IČ 48770612, Farní 3, 785 01 Šternberk o vydání závazného stanoviska dle § 14 odst.

1 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů, ke revitalizaci předpolí chrámu a sanaci schodišť, chrám Zvěstování Panny Marie, parcela č. 1 v k.ú. Šternberk.

Účastník řízení v žádosti uvedl, že předmětem projektové dokumentace je generální oprava hlavního venkovního širokého schodiště vedoucího ke kostelu, vyspravení stávajících pomocných a vyrovnávacích schodišť, oprava venkovních opěrných zídek lemující areál kostela, materiálové sjednocení pěších komunikací, zřízení okapního chodníku s drenážní vrstvou po obvodu kostela a drobné terénní úpravy u stavebně dotčených travnatých ploch na pozemku p.č.1, p.č. 6 a p.č.7, které jsou součástí areálu kostela.

Široké hlavní schodiště v ose průčelí kostela je složeno ze sedmi ramen, z toho sedmé rameno u hlavního portálu půdorysně zaoblené. Mezi rameny vloženo celkem šest podest s dlažbou z desek z moravské břidlice. Horní podesta u půdorysně zaobleného schodiště osazena velkoformátovými deskami z pískovce se zákrytem vstupu do krypty. Spodní dvě ramena jsou osazena kamennými stupni z jemnozrnného maletínského pískovce, ostatní ramena směrem k fasádě kostela osazena stupni ze slezské žuly. Ve spodní části schodiště, v linii třetího stupně jsou po stranách osazeny dva pilíře s římsou a kamenným čučkem, s plochami zdobenými plasticky vyvedeným znakem Šternberků z jemnozrnného maletínského pískovce. Po stranách schodiště od prvního po třetí rameno je provedena zídka z cihelného zdiva osazená na kamenném soklu z pískovcových kvádrů a zakončená pískovcovým madlem s profilací a žlábkem pro odtok srážkové vody. Zídka je od prvního po druhé rameno vyzděna z plných pálených cihel na celou hloubku, od druhého ramene pod třetí jsou zídky v kombinaci plná pálená cihla z vnitřní strany schodiště a obklad z lícového kamene z venkovní strany. Po stranách schodiště od čtvrtého po šesté rameno provedena zídka z cihelného zdiva na celou hloubku zdiva zakončená žulovým madlem se stříškou, doplněná na začátku a konci pilířem. V ose schodiště je osazeno novodobé železné svařované zábradlí. V současné době jsou pískovcové stupně prvních dvou ramen v destrukčním stavu, obě ramena jsou v nežádoucím letitém statickém pohybu vlivem dožitého, nefunkčního a místy chybějícího základu. Kamenné stupně jsou vytlačovány směrem od budovy s viditelným lokálním zlomením a patrným zvlněním ve spárách. Kotevní spony chybí nebo jsou přelomené, na povrchu pískovcových stupňů jsou viditelná četná mechanická poškození, rozsáhlá koroze s odhmotněním a vyplavené spárování. Poškozené stupně jsou místy neodborně opraveny betonovou směsí. Povrch celoplošně narušen usazenými nečistotami, lišejníky, mechy a tmavými depozity. Pískovcové stupně jsou osazeny na vysoké narušené betonové mazanině vysoké do poloviny schodišťového stupně. Žulové stupně převážně zachovalé, všechny s viditelným lokálním uvolněním a posunem v ose schodiště směrem od fasády. Všechny stupně mají vyplavené spárování, drobné oděrky na hranách a celoplošně usazené nečistoty. Pískovcové pilíře s čučkem u vstupu z náměstí jsou celoplošně znečištěny viditelnými usazenými hrubými nečistotami na celé architektuře, četným mechanickým poškozením a chybějící koulí ve vrcholu. Celý povrch pískovcových madel je znečištěn usazenou vrstvou nečistot, mechů a lišejníků s viditelnou korozi, bionálety na exponovaných místech, mechanickým poškozením a s vyplaveným nefunkčním spárováním. Fixační kovové spony jsou korodované a degradují okolní kamenný materiál, místy zcela chybí. Kamenná dlažba na podestách je zvlněná, lokálně popraskaná, v místech kotvení zábradlí je nahrazena betonovou patkou. Cihelné nadezdívky u spodních tří ramen jsou silně narušené vlhkostí, s narušenou odseparovanou novodobou cementovou omítkou. Cihelné nadezdívky u horních tří ramen jsou značně zchátralé, staticky narušené, napadené vlhkostí, s narušenou odseparovanou novodobou cementovou omítkou. Stávající pěší komunikace v předpolí kostela jsou zvlněné, nejednotné šířky a použitého materiálu, část je provedena z kamenných břidlicových desek nebo valounů a část z novodobé betonové dlažby kladené mezi betonovými obrubníky. Cihelné opěrné zídky lemující areál kostela jsou provedeny z kamenného lícového kamene nejednotného tvaru, zakončené hlavou v nejednotném provedení – žula, břidlice a železobeton. Cihelná zídka vykazuje na několika místech poškození (trhliny a vydrolení) jak ve zdivu, tak v konstrukci hlavy. Místně chybí kamenná hlava. Většina zdiva je porostlá popínavými rostlinami nebo náletovou zelení ukotvenou ve spárách. Stávající pomocné vyrovnávací schodiště do ulice Na Valech má uvolněné stupně. Ostatní pomocné schodiště před vstupy do věže a kostela jsou betonové s kamennou podezdívkou. Terén u paty kostela je zvlněný.

Dojde k demontáži: novodobého svařovaného zábradlí v ose širokého schodiště včetně betonových patek; ocelového madla na vyrovnávacím schodišti; novodobého svařovaného zábradlí podél chodníku včetně betonových patek; reklamních poutačů a plakátů; stávajících

rozdílných vpustí na podestě schodiště. Dojde k rozebrání: stávajících kamenných prvků určených k repasi (hlavy cihelných nadezdívek, schodišťové stupně); poškozených kamenných prvků (kamenného zdiva do úrovně založení nové železobetonové desky a kamenné dlažby; kamenné a betonové dlažby na podestách a pěších komunikacích; vyrovnávacího schodiště.

Odbourány budou: veškeré narušené cihelné vyzdívky do úrovně založení nové železobetonové desky a kamenné dlažby; základy u horních tří ramen; dobetonávky u kamenných hlav; po demontáži stupňů a kamenné dlažby stávající vrstvy podlahy a podloží. Před samotnou demontáží bude provedeno podrobné zakreslení jednotlivých stupňů, zaznačena jejich poloha, výška původního osazení a provedeno očíslování a zároveň bude provedena podrobná fotodokumentace stávajícího stavu. Zemní práce budou zahrnovat výkopy pro nové základové pasy a drážky pro vedení nových drenáží a svodných potrubí pro napojení na stávající dešťovou kanalizaci. Vykopaný objem materiálu bude použit k zpětnému zasypání. Nové přezděné cihelné zdivo, zadržky a dozdivky v cihelném zdivu provést z plné pálené cihly na maltu vápenocementovou. Veškeré stávající kamenné zdivo bude očištěno od náletové zeleně. Zachovalé kamenné zdivo bude očištěno tlakovou vodou. Kamenné zdivo s narušeným spárováním bude nově přespárováno vápennou maltou nastavenou cementem, vydrolené mezery doplnit úlomky kamene stejného vzhledu jako původní, větší spáry doplnit menšími úlomky kamene "šíbry". Staticky narušené nebo rozebrané kamenné zdivo bude přezděno do původní podoby na vápennou maltu nastavenou cementem. Nová kamenná podezdívka u bočního pomocného schodiště do kostela bude provedena z nepravidelného lícového kamene na vápennou maltu nastavenou cementem, napodobit původní způsob zdění stávajícího zdiva v areálu kostela. Zdivo postranních zídek u horního pátého až šestého ramene schodiště je navrženo z betonu s výztuží. Stávající železobetonové hlavy budou zachovány, celoplošně očištěny od nečistot tlakovou vodou, trhliny sanovány, mechanické poškození opraveno pomocí reprofilačních malt do původní podoby a opatřeno bezbarvou penetrací. Nově navržené zábradlí a madlo na schodišti bude provedeno z nerezové broušené ohýbané bezešvé trubky. Zábradlí na bočním pomocném schodišti do kostela bude kovářsky zpracované, tvarově shodné se zábradlím provedeným u schodiště do věže. Stávající podlahové vpustě na podestách schodiště budou nahrazeny novými se skrytým rámem. Stávající zábradlí u schodiště do věže a vpustě osazené v travnatém pásu budou zachovány, odrezány a bude obnovena povrchová úprava. Stávající kamenické prvky budou zachovány, odborně kamenicky opraveny v souladu se zpracovanými restaurátorskými záměry pracovníkem s příslušnou licencí MK. Značně poškozené kamenické prvky budou nahrazeny tvarovou a materiálovou kopií původních odstraňovaných, z materiálu podobné barevnosti a struktury jako původní. U prvků, kde není funkční původní kotvení nebo chybí, bude nahrazeno novým z nerezové oceli. Na závěr budou horní plochy namáhané deštěm hydrofobizovány.

Je navrženo celoplošné odstranění novodobých narušených omítek z jednovrstvé cementové omítky s roztíraným povrchem. Po posouzení stávajících drobných trhlin a odhalení jejich příčin bude provedeno ve spolupráci se statikem jejich zajištění. Podklad po odstranění stávajících nesoudržných omítek bude celoplošně očištěn stlačeným vzduchem. Pohledové strany zídek budou opatřeny novou dvouvrstvou omítkou v celkové tloušťce 30 mm s vápenocementovým jádrem a vápenným štukem hlazeným dřevěným hladítkem, aplikovanou na separační vrstvu z nopové fólie s integrovanou mřížkou. Venkovní pohledové strany zídky hlavního širokého schodiště založené nad kamenným soklem budou opatřeny novou omítkou (podklad z hrubé difuzně otevřené vápenné omítky s trassem zrno 0 - 4 mm, finální štuk z jemné plstí hlazené vápenné omítky s trassem zrno 0 - 0,6 mm). Nátěr bude proveden sol-silikátovými, minerálně matnými, prodyšnými fasádními barvami. Stávající barevnost zůstane i po obnově zachována - lomená bílá. Konkrétní odstíny budou odsouhlaseny na základě vzorků.

Bude provedeno šetrné rozebrání kamenné dlažby širokého vstupního schodiště a betonové a kamenné dlažby v předpolí kostela včetně původních betonových obrubníků a vybrání původních podkladních skladeb. Před rozebráním dlažby bude provedena podrobná fotodokumentace stávajícího stavu, očíslování a podrobné zakreslení původní polohy osazení jednotlivých desek kamenné dlažby. Stávající zachovalé desky kamenné dlažby budou očištěny a odborně zrestaurovány. Silně znehodnocené desky budou nahrazeny tvarovou a materiálovou kopií původních kamenných prvků. Chybějící prvky budou provedeny jako kopie stávajících zachovaných. Všechny nahrazované a nové prvky u kamenných dlažeb budou provedeny z kamene shodné struktury a barevnosti příbuzné okolí nahrazovaného místa. Novodobá betonová

dlažba včetně betonových obrubníků bude nahrazena novou kamennou, tvarově a materiálově shodnou se zachovávanou dlažbou na podestě schodiště. Pochozí vrstva bude oddělena od travnatého pásu ocelovým obrubníkem z galvanizované flexibilní oceli. Po opravě schodiště a provedení hutněných podkladních vrstev bude zahájeno kladení kamenné dlažby do pískového lože s vápenným hydrátem, za dodržení původního způsobu kladení. Původní zrestaurované kamenné desky budou osazeny na původní místa, odkud byly demontovány před restaurováním. Pro výplň spár bude použit jemný písek frakce 0 - 4 mm s vápenným hydrátem. Pro odizolování prvního ramene u širokého schodiště je navržen hydroizolační pás z oxidovaného asfaltu s vložkou z hliníkové fólie a povrchovou úpravou minerálním jemnozrnným posypem ve dvou vrstvách, opatřený asfaltovým nátěrem. Zděné konstrukce spodní části hlavního schodiště (od první po třetí rameno) budou z vnitřní strany odizolovány od stékající dešťové vody hydroizolační stěrkou, provedenou do výšky 100 mm nad stupněm nebo podlahou. Stěrka bude pohledově překryta vrstvou omítky aplikované na nopovou folii s integrovanou mřížkou. Odizolování kamenné podezdívky od nově přezděného cihelného zdiva bude provedeno pomocí hydroizolační asfaltové stěrky aplikované na srovnaný podklad z nastavené vápenocementové malty. Nové omítky ve styku s terénem budou aplikovány na větrací vrstvu z nopové fólie s integrovanou mřížkou. Odseparování stávajícího terénu od stávajícího zdiva kostela bude provedeno drenážní fólií s filtrační textilií, založenou 100 mm pod vrstvou valounků v okapním chodníku. Ukotvení a překrytí fólie bude provedeno pomocí šedé krycí lišty založené a skryté 100 mm pod vrstvou valounků. Ostatní odseparování stávajícího terénu od okolních konstrukcí. Nová povrchová úprava všech natíraných zachovaných stávajících ocelových nebo zámečnických prvků bude provedena 1 x odrezovacím nátěrem, 2 x základním nátěrem, 2 x nátěrem černou grafitovou barvou. Nová povrchová úprava všech natíraných nových zámečnických prvků bude provedena 2 x základním nátěrem, 2 x nátěrem černou grafitovou barvou. Stávající výškové úrovně a profilace terénu budou ponechány v původních výškách. Snížení terénu u presbytáře je řešeno v samostatné dokumentaci. U stavebně dotčených ploch se má provést obnovení zatravnění. Dále je navržena nová samostatná venkovní ocelová vitrína o rozměrech 100 x 750 mm (celková výška bude 2 200 mm) s nátěrem černou grafitovou barvou, která bude umístěna vpravo u třetí schodišťové podesty.

Kostel Nanebevzetí Panny Marie, parcela č. 1 v k.ú. Šternberk, je nemovitou kulturní památkou č. rej. 25534/8-1972 Ústředního seznamu kulturních památek České republiky na území Městské památkové zóny Šternberk prohlášené vyhláškou MK ČR č. 476/1992 Sb. ze dne 10.09.1992. Jedná se o podélně orientovanou jednodlnou stavbu s dvouvěžovým průčelím a půlkruhově uzavřeným kněžištěm, k němuž přiléhá dvoupodlažní sakristie navazující na areál bývalého augustiniánského kláštera. Střechy jsou sedlové, nad kněžištěm ukončená valbou, na věžích jsou střechy ve tvaru stlačené bány s lucernou. Kostel byl postaven v letech 1775 – 1783 dle projektu F. A. Grimma stavitelem V. J. Thalherrem. Na výzdobě kostela se podíleli přední umělci té doby - O. Schweigl, J. V. Prchal (sochařská výzdoba) a F. A. Sebastini (malby). V roce 1929 po požáru varhan proběhla oprava poškozené části kostela. V roce 1979 byly obnoveny fasády kostela a byla položena nová břidlicová krytina na střeše lodi a presbytáře a byly natřeny střechy věží. Od konce 90. let 20. století do roku 2006 probíhala rekonstrukce střeš kostela – výměna střešní krytiny na lodi a presbytáři a oprava krovů. V roce 2011 bylo dokončeno restaurování výmalby a štukové výzdoby lodi kostela. V letošním roce probíhá rekonstrukce krovu a střechy severní věže. Jedná se o velmi kvalitní pozdně barokní objekt. Kolem kostela se rozkládá terasovitě řešená plocha s opěrnou zdí z neomítaných kvádrů a nízkou zděnou poprsní. V ose západního portálu chrámu je situováno kamenné schodiště s několika odpočívadly, opatřené zděným, hladce omítaným zábradlím. Nástupní část schodiště je nálevkovitě rozšířená a zábradlí je zde ukončeno pískovcovými pilířky s kamenickou výzdobou. Na severní straně terasy je umístěno druhé dvouramenné schodiště. Plocha terasy má jednoduchou zahradní úpravu doplněnou celkem třemi novějšími sochařskými prvky (kamenný krucifix, socha sv. Josefa na vysokém soklu a u průčelní zdi fary mramorový náhrobek, druhotně přenesený ze zrušeného hřbitova).

Ve smyslu ustanovení § 14 odst. 6 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů, bylo ve věci vydáno odborné vyjádření Národního památkového ústavu, územního odborného pracoviště v Olomouci, zn. NPÚ-391/88574/2020, SpZn. 820.1 ze dne 01.12.2020, kde je uvedeno, že z hlediska zájmů památkové péče budou zamýšlené práce v souladu se zájmem ochrany kulturně-historických hodnot za předpokladu, že budou respektovány podmínky: 1. Na zděných konstrukcích hlavního schodiště nebude realizováno

dodatečné překrytí nopovou folií s integrovanou mřížkou; 2. Zdivo postranních zídek u horního pátého až šestého ramene schodiště nebude z betonu s výztuží; 3. Nátěr postranních zídek schodiště nebude proveden sol-silikátovými fasádními barvami; 4. Bude předložen orgánu státní památkové péče k posouzení ve správním řízení restaurátorský záměr na restaurování dvou pilířů s římsou a kamenným čučkem, s plochami zdobenými plasticky vyvedeným znakem Šternberků ve spodní části schodiště. Podmínka č. 3 a 4 je zahrnuta ve výroku rozhodnutí.

V souladu s ustanovením § 36 odst. 3 správního řádu, byla účastníku řízení dána možnost vyjádřit se k podkladům pro vydání rozhodnutí. Účastník řízení předložil dne 11.02.2021 vyjádření k podmínkám Národního památkového ústavu, ú.o.p. v Olomouc. K podmínce č. 1 uvedl, že překrytí zděných konstrukcí fólií vytvářející větranou vrstvu chrání jak vlastní zdivo proti odstříku z okolního terénu, tak zabraňuje vztlínání vody do omítek a tím je chrání proti odmrznutí. Odvětrání také snižuje vztlak vody do původního zdiva a tím prodlužuje jeho životnost. Použití ve vyjádření zmiňovaného nátěru na bázi asfaltů by mělo za následek uzavření od terénu neizolované vyzdívávané konstrukce a její následnou totální degradaci. Přes fólii budou aplikovány omítkové vrstvy a tato se pak vizuálně nijak neprojeví. Ne všude lze aplikovat původní historické řešení, neboť se změnila podmínky a také se ukázaly chyby, kterých se naši předci dopustili třeba proto, že neměli současné znalosti a technologie. K podmínce č. 2 uvedl, že návrh na provedení postranních zídek z betonu u pátého až šestého ramene má důvod především statický, kdy je nutné zajistit, aby ramena ze svahu neujížděla, jako je tomu nyní a nebylo je nutné je následně zajišťovat. Tato část schodiště je ve svahu osazena samostatně bez opěry o další bloky. Mohlo by se stát, že časem jejich stav dospěje do dnešní podoby. Ne všude lze aplikovat původní historické řešení, neboť se změnila podmínky a také se ukázaly chyby, kterých se naši předci dopustili třeba proto, že neměli současné znalosti a technologie. K podmínce č. 3 uvedl, že nátěr může být proveden místo sol-silikátu fasádními barvami silikátovými. Jak ukazují zkušenosti z poslední doby, je použití vápenných nátěrů do současného prostřední zcela nevhodné. Záhy dochází k jejich napadení sinicemi vytvářejícími nevzhledné zelené a posléze hnědé mapy. K podmínce č. 4 uvedl, že předložení příslušného restaurátorského záměru ve správním řízení bude provedeno restaurátorem, jenž bude opravy provádět.

K podmínce č. 1 – Nátěr postranních zídek schodiště nebude proveden sol-silikátovými fasádními barvami. Z hlediska zájmů památkové péče je žádoucí, aby nové výše uvedené prvky doplňovaly vzhled kulturní památky. Na kulturní památce je nutné preferovat tradiční historické řešení, což jsou v tomto případě vápenné nebo silikátové barvy nebo barvy na vápenné bázi.

K podmínce č. 2 – Orgánu státní památkové péče bude předložen k posouzení ve správním řízení restaurátorský záměr na restaurování dvou pilířů s římsou a kamenným čučkem, s plochami zdobenými plasticky vyvedeným znakem Šternberků ve spodní části schodiště. Dva pilíře s římsou a kamenným čučkem jsou nedílnou součástí kulturní památky a zároveň jsou kvalitní uměleckořemeslnou prací, na jejíž obnovu je nutné zpracovat restaurátorský záměr, který bude posouzen v novém správním řízení.

Odbor investic a veřejných zakázek, oddělení přípravy investic a památkové péče Městského úřadu Šternberk, který žádost o vydání závazného stanoviska posoudil, vycházel při jeho zpracování z předložené žádosti, z citovaného vyjádření Národního památkového ústavu, územního odborného pracoviště v Olomouci a ze znalosti dané situace. Na základě výše uvedených skutečností Městský úřad Šternberk, odbor investic a veřejných zakázek, oddělení přípravy investic a památkové péče, souhlasí s navrhovanými pracemi s podmínkami.

Poučení

Toto závazné stanovisko není samostatným rozhodnutím ve správním řízení, je úkonem učiněným orgánem státní památkové péče pro řízení vedené stavebním úřadem, proti němuž není přípustné samostatné odvolání.

Ing. Pavel Sehnal
vedoucí oddělení

Obdrží:

1. Římskokatolická farnost Šternberk, Farní 3, 785 01 Šternberk
2. Městský úřad Šternberk, odbor stavební, Horní náměstí 9, 785 01 Šternberk
3. Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Olomouci, Horní náměstí 25, 771 11 Olomouc
4. spis

